

Kulturális-közéleti havilap, harminckilencedik évfolyam

2013 február Esszé

Parászka Boróka: Dauer, tupír, állampolgárság

Bocsánatot kért a Magyar Szocialista Párt nevében Kolozsváron Mesterházy Attila januárban a hét évvel ezelőtti, kettős állampolgárságról szóló népszavazással kapcsolatos álláspontjáért. Rossz kérdésre rossz választ adtak: vontak le a tanulságokat a pártelnök. „Félszáz” tiltakozó fogadta a kolozsvári kihelyezett pártülésre érkezőket és bocsánatot kérőket a helyi magyar sajtó szerint. Ez azt jelenti, hogy nem mozdultak meg tömegek, az a néhány tucat magyar aktivista tiltakozott, akik minden nyilvános rendezvényen bevethetők. A „félszáz”, és a most, ellenpontozásként használt, „néhány tucat” meghatározás átlátszó újságírói simli. Az első fordulat arról szól, hogy „nem voltak azért olyan nagyon kevesen”, a második pedig azt sugallja, „nevetséges kis bagázsról” van szó. Így mórrikáljuk magunkat, hamis kis történeteinkkel.

Kolozsvár hatalmas város, szereti magát Románia második fővárosának becézni, sok-sok lélegzetelállító, elegáns, világszínvonalú (román?) találkahely, étterem, kávézó tere. Tényleg tömegek fordulnak meg itt nap mint nap, ebben az internacionál forgatagban a magyar nyelv, tartalom éppen csak felvillan, imitt-amott, alig észrevehetően, egyre inkább csak a beavatottaknak. Külön kis magyar szeparék, kocsmák, félrefordulások vannak itt, magunkról magunknak. Az ötven dühös ember (függetlenül a félszáztól vagy a néhány tucattól) valószínűleg alig tűnt fel, mint ahogy a bocsánatkérés miatt sem állt meg a forgalom a városban. Hiába csaptak fel a nagy magyar indulatok, hiába volt gazemberezés, anyázás, ökölrázás: nagyon szűk, rumlis család belső civódásának nehezen észrevehető hangjai voltak ezek. Köztünk marad. „Érzelmi, szimbolikus gesztusokra” van szükség – mondta Mesterházy Attila.

Lehetett volna-e azt a bizonyos kérdést jól feltenni? Mitől lett volna jó? Ha nem kell bocsánatot kérni miatta? Ha nem lehet még ötven embert sem dühbe hozni vele? Vagy ha Kolozsváron, ebben a nagyhangú városban, bár néhány pillanatra, hallhatóvá válik ez a természeténél, tartalmánál és formájánál fogva is magyar kérdés? Ki kitől és mit is kérdez?

„Neked már megvan?” – szól például ennek a bennfentes, nem kifogásolható, jól megfogalmazott formája. Barátkozós-számonkérős hangon szokták ezt a kérdést kérdezni a beavatottak, hogy leellenőrizzék, ki vagy mi vagy, eléggé hozzátartozol-e az akolhoz. Lekádereznek, régi szép idők. Jár a kérdéshez a mélyen, kutatón a szemedbe nézés (vallomást jelent a válasz), lapockalapogatás, hátba veregetés. Ha habozol vagy félrenézel, egyből lebuksz. Áruló vagy, vagy tutyimutyi. Eltévedt, szökött, ügyetlen, nem tudod te, hol a helyed. De szerencséd van ezzel a jól megfogalmazott magyar kérdéssel, mert hamar jön rá a jól megfogalmazott magyar válasz, hamar kapsz jó tanácsot, helyreigazítást. Az avatottaktól megtudod, hogy ki kivel van, kivel kell beszélni, hogy megfelelő helyre kerülj a listán, hamarabb bevegyék a papírokat vagy hamarabb behívjanak, elől legyél az állampolgári esküsorban. Uramatyám, urambátyám.

A magyar állampolgárság most olyan, mint amilyen harminc éve a bontott csirke vagy a cukor volt. Amit csak a kívülállók, a vesztesek, a nem eléggé közénk valók vásároltak hosszú hajnali sorokba verődve, átfázva, bambán és kiszolgáltatva bámulva a kirakatokat, élelmiszerjegyeket markolászva. A belevalók, a rátermettek, a mi embereink bizton tudták már akkor is, kivel kell beszélni, hova kell állni, mitől megy gyorsabban a sor, merről merre vezet az út a pult alá és mögé. Egy elkékült, sovány csirke szárnya-nyaka, egykilónyi szürke, csomókba tapadt cukor, és máris valakinek érezte magát az ember. Pult alatti zsarolási potenciál.

Erre a jól feltett kérdésre nem lehet azt válaszolni, hogy nincs *még* meg, és *már* nem is kell. Kösz, nem kérem. Kérlek, ne szólj az érdekemben senkinek. Nem, nem akarok előrejutni a listán. Sőt nem akarok listát se. Ne tégy nekem szívességet. Ilyen válaszokat erre a kérdésre nem lehet adni. Nem lehet kívül maradni, nem hálásnak lenni, nem oda tartozni.

Be kell látni a saját ügyetlenségünket, magunkba kell szállni a késésért, a lemaradásért. Akarjuk mi, csak nekünk még nincs, nem kaptunk időben észbe. Vagy nem akartuk eléggé. Bocsánatot kell kérni a rossz válaszokért és választásokért esetleg, ha már nagyon nagy baj. De nem kérni az állampolgárságból, visszautasítani nemzeti táplálékunkat, ezt a politikai mannárt, aminek csak jó íze lehet, amit csak szeretni lehet, de se megrágni, se kiköpni nem – azt nem lehet. Ide nekünk a csirkenyakat!

Ez a kérdés határozza meg az új magyar világ rendjét, amelyben, merőben szokatlanul és újszerűen, vannak, akik előrébb valók, akik előtt megnyílnak az ajtók, akiknek a kedvéhez rendeződnek a listák. És vannak, akik hátulról előre sóvárognak, a felkapaszkodók, a bekopogók, akik a nemzeti adok-veszekben csakis köszönettel tartozhatnak az előbbieknél. Az állampolgárság tartja össze a nemzetet, van, aki adja nagylelkűen és áldozatkészen, ajándékként, és van, aki kapja és köszöni, az ő osztályrésze csakis a hála lehet. Az előbbi kérdez, felteszi az egyetlen és jól megfogalmazott kérdést, a második pedig megadja az egyetlen megadható választ, hogy igen. Magyar nemzeti nász, gyümölcse a szimbolikus állampolgárság, ami egy gesztus. Mi más?

A jól feltett kérdés nem egy kérdés. Tartozik hozzá még néhány megspórolhatatlan kiegészítő kérdés. Például az, hogy „te/ti mit veszel/vesztek fel?”. Az állampolgári eskűn komolyan veszik a jelmezversenyt. Államiság mint maszkabál. Székelyharisnya, székelyruha, bocskai – minimum. Nemzeti konfekció, trikolor készruhagyár, könnyű-állampolgárság, könnyűipar. Kifizetődő. Előtte fodrász-manikűr, szőrtelenítés (székelyruha térd fölé!). Egyszer élünk: lesz még szőlő, lágy kenyér, zselés műköröm, ha kesztyűben mosogatsz, hat hétig fent marad. Piros-fehér-zöld csíkok a körömágyon, Nagy-Magyarország ragasztható matrica, Erdélyen csillogós strasszal. Piros-fehér csíkos Árpád-sávós playboy nyuszi a nemzeti újhullámnak, ingre-pólóra is nyomtatható, jobboldalon is van újgeneráció, de még milyen.

Eskű után fotózkodás a Mátyás-szobornál Kolozsváron, sietni kell a jó helyekért, hétvégenként verseny van a román menyasszonyokkal a fényképezős helyekért. Mindent elfoglalnak a románok, semmi se szent nekik. Állampolgárieskü-fotó – új képes műfaj: apa, anya, gyerekek és urambátyám a Demokrácia Központból, a Pártból, a Hivatalból, mellettünk áll, ott a helye, a családhoz tartozik az, aki segített, akitől mindezt kaptuk. Megörökítendő pillanat, kapcsolat. Hadd lássák a családban meg a nemzetileg elkötelezett facebook-csoporton, hogy nekünk már megvan, nem is akárhogy, tupírral, dauerral, zselével meg bocskaival együtt.

A jól feltett kérdések sorában ott van a „ti hol ünnepeltek?” kérdés is. A könnyített állampolgársághoz nehéz menü illik. Bécsi szelet, szalmakrumpli – legalább. Fokhagymaszagú vagdalt hús, vagyis miccs, de csórékolbásznak mondjuk, le ne bukjunk, hogy román ételt eszünk a magyar napon. El kell vinni a gyereket, az asszonyt eskű után egy belevaló magyar csárdába.

Magyar ember csak magyar helyre jár, és nem vásárol zsidónál. (Mert különben, mint történt ez Csíkszeredában néhány éve, köztéri plakáton feddik meg.) Az étlapon írja elől magyarul a kínálatot, és csak utána románul, kis betűkkel, a második sorban, hogy „kurtos kalacs” és „varga beles”. Beles varga. Milyen hülyék ezek a románok, mindent tőlünk lopnak, a Mátyás-szobros fényképezős helyet, a kürtös kalácsot, meg a vargabélest is. De most visszavesszük. Az állampolgárságot is, Mátyás királyt vakuval, és a menüt is, ékezetekkel, sóval, borssal, paprikával (sok paprikával, miccs ide vagy oda, nem vagyunk mi fokhagymaszagú oláhok) és porcukorral. Édes Erdély!

A rendkívül jól megfogalmazott kérdés még úgy is hangzik, hogy „ti kivel mentek esküdni?”. Az állampolgárság nem egyéni ügy, saját aláírás, egyszemélyes viszony állam és magánember között. Nem, a könnyített magyar állampolgárságot törzsekben szerzik. A törzsfők egyszerre járnak fogadalomra, az altörzsfők is a maguk fajtájával szövetkeznek, a talpasok is falkába verődve veszik ki a részüket és az állampolgári papírokat. Így legalább mindenki látja, akinek kell, a bocskait, a dauert, a műkörmöt, van kivel röhögni a vargabelesen, román-cigány és zsidó vicceket mesélni, egy fényképen feszíteni, és a kocsmai számla tételei is megoszlanak. Tiszta nemzeti haszon.

A románok is járnak kocsmába amúgy. Nem vesznek székelyharisnyát meg bocskait ugyan, hanem hozzák az öltönyt olaszból meg franciából. Elegáns asszonyaik tupírozzák magukat, és műkörmük is van, fényes strasszokkal, Nagy-Magyarország körömmatrica nélkül, lekerekített metálos körömvégekkel, mert tudják, mi a trend. Ők is ünnepelnek, kedvel ülnek be a magyar kocsmákba is, és jól szórakoznak a varga belesen, a kurtos kolákszon, magukon, közben azt mesélik, a világ más szegleteiben milyen különlegességeket ettek. A miccs mellé jöhet a tintahal, a tengernek mindenféle gyümölcse, fokhagymával vagy anélkül. A bécsi szelet már nem menő, megunták a szeletet is, Bécsen is csak átrobognak, túl közel van. Nem hozza zavarba őket semmilyen idegen nyelvű menü, mindenevők, és nagy az étvágyuk. Mondanak magyar vicceket, de főleg cigányosokat. Ünneplik a frissen szerzett olasz, spanyol állampolgárságot, a német munkavállalási engedélyt, a francia ösztöndíjat. Nekik is van urambátyámul, keresztapa a vámhivatalnál, ángy a minisztériumban, unokatestvér a polgármesteri hivatalban, sok-sok rokon Barcelonától Athénig. De fogalmuk sincs arról, hogy mi folyik a magyar kocsmá magyar asztalainál. Hogy mi ez a hangoskodás, az ünneplés meg az ökölrázás. Legfőképpen fogalmuk sincs a szimbolikusan gesztusértékű állampolgárságról. Összetartó nemzet ők is, az euró tartja össze: ötszáz eurót illik hazaküldeni az ünnepekre, elmulatni egy-egy hazaröffenős mulatságon.

És amikor beülnek elegáns, drága autókba, és elsietnek az egymásra öklüket rázó, félszáz, vagy néhány tucat magyar mellett, nem gondolnak semmi másra, csak arra, milyen fura emberek ezek, nem sietnek sehová. Öklüket rázzák, anyáznak, köpködnek, viccelődnek, bocsnat kérnek. Egyre megy. Mi végre? Akadályozzák a forgalmat.

Tetszik

9 ember kedveli. Legyél te az első az ismerőseid közül!

Kapcsolódó írások:

1. **Parászka Boróka: Posztmédia Magyarországon** Kerettörténet: A hetekben véletlenül kapcsoltam a Duna Televízióra, amikor valami...
2. **Parászka Boróka: Magyarságország** Kis, görgős bőröndjét maga mögött húzva ballagott a bukott miniszter...
3. **Parászka Boróka: Kérem vissza a Trianonomat!** Sokszor gondolkodom azon, hogy vajon milyen világba csöppennek azok...

4. **Parászka Boróka: A Horthy-brand** A Horthy-kultusz, már ha kultusz, nem új jelenség: több hullámban...
5. **Parászka Boróka: Nem mennyei béke** Leltározom az utóbbi évek „szolidaritási” akcióit. Sötét történetek. Szolidárisak voltak...

Cimkék: Parászka Boróka